

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : DPG5880004

ชื่อโครงการ : การแปรตามภูมิภาคของภาษาและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ชื่อหัวหน้าวิจัย : ศาสตราจารย์ ดร. สมทรง บุรุษพัฒน์

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย

มหาวิทยาลัยมหิดล

e-mail: sburusphat@gmail.com

อาจารย์ ดร. อรรถสิทธิ์ บุญสวัสดิ์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

e-mail: attasith@g.swu.ac.th

อาจารย์ ดร. สิริวรรณพิชา ธนจิราวัฒน์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

e-mail: janida_20@hotmail.com

อาจารย์โสภิตา ถาวร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

e-mail: spt.pita@gmail.com

อาจารย์สุธี จันทร์ศรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

e-mail: sangkasorn@gmail.com

ระยะเวลาโครงการ : 3 ปี

รายงานการวิจัยเล่มนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ ประการที่ 1 เปรียบเทียบภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทดำและไทยวนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประการที่ 2 ศึกษาการแปรตามภูมิภาคของภาษาและวัฒนธรรมไทดำและไทยวนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทางด้านภาษางานวิจัยนี้ศึกษาระบบเสียงภาษาไทดำ คำเรียกญาติพื้นฐานภาษาไทดำ และภูมิศาสตร์วรรณยุกต์ภาษาไทยวน ทางด้านวัฒนธรรม ได้คัดเลือกดนตรีไทดำเป็นกรณีศึกษา พื้นที่ในการวิจัยมี 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย ลาว เวียดนาม และเมียนมาร์

ผลการวิจัยระบบเสียงภาษาไทดำและคำเรียกญาติพื้นฐานภาษาไทดำกับภาษาตระกูลไทอื่น ๆ ในประเทศไทย ลาว เวียดนาม พบว่าระบบเสียงภาษาไทดำมีการแปรตามภูมิภาคมากกว่าคำเรียกญาติพื้นฐาน อันเนื่องมาจากการสัมผัสภาษา ระบบเสียงภาษาไทดำพูดที่ต้นกำเนิดคือประเทศเวียดนามมีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด ระบบเสียงไทดำพูดโดยชาวไทดำที่อพยพในประเทศลาวมีการเปลี่ยนแปลงรองลงมา และระบบเสียงภาษาไทดำในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด การเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดที่สุดคือวรรณยุกต์ การเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่เกิดจากการสัมผัสภาษากับภาษาของชนกลุ่มใหญ่ในประเทศที่อาศัยอยู่ ผลการวิจัยคำเรียกญาติพื้นฐานพบว่าภาษาไทดำยังคงรักษาศัพท์ดั้งเดิมของตนไว้ได้ การแปรตามภูมิภาคจะพบในประเทศลาวและไทดำในจังหวัดเลยที่ยืมคำเรียกญาติบางคำมาจากภาษาลาว ผลการวิจัยวรรณยุกต์ไทยวนในประเทศไทย ลาว และเมียนมาร์ พบว่าวรรณยุกต์ภาษาไทยวนมีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียง 5 แบบ ระบบวรรณยุกต์ที่พบส่วนใหญ่เป็นแบบ A12-34 และ BCD123-4 สัทลักษณะของวรรณยุกต์มีการแปรตามภูมิภาค การศึกษาเหล่านี้ได้แสดงและจัดทำเป็นแผนที่ภูมิศาสตร์วรรณยุกต์ของภาษาไทยวนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผลการศึกษาดนตรีไทดำพบว่าในปัจจุบันรูปแบบและโครงสร้างในองค์ประกอบทางดนตรีของชาวไทดำมีความหลากหลาย โดยมีพัฒนาการร่วมกับวัฒนธรรมดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาอย่างยาวนาน ทั้งการขับลำนำและการพัฒนาเครื่องดนตรีได้แก่ ปี่และแคน ปัจจุบันยังมีการสืบทอดร่วมกันทั้ง 3 ประเทศ แต่มีลักษณะเฉพาะทางดนตรีที่แตกต่างกันออกไปตามภูมิภาค

คำสำคัญ: การแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียง การแปรตามภูมิภาค การสัมผัสภาษาและวัฒนธรรม ภูมิศาสตร์วรรณยุกต์ คำเรียกญาติพื้นฐาน ดนตรีชาติพันธุ์ ไทดำ ไทยวน ภาษาตระกูลไท

ABSTRACT

Project Code : DPG5880004

Project Title : A regional variation of selected ethnic languages and cultures in Southeast Asia

Investigators : Prof. Dr. Somsong Burusphat	Research Institute for Language and Cultures of Asia, Mahidol University e-mail: sburusphat@gmail.com
Dr. Attasith Boonsawasd	Srinakharinwirot University e-mail: attasith@g.swu.ac.th
Dr. Zirivarnphicha Thanajirawat	Rajamangala University of Technology e-mail: janida_20@hotmail.com
Ajarn Sopita Thavorn	Chiang Mai Rajabhat University e-mail: spt.pita@gmail.com
Ajarn Sutee Chansri	Bansomdejchaopraya Rajabhat University e-mail: sangkasorn@gmail.com

Project Period : 3 years

This research report has two objectives. First, it compares languages and cultures of Tai Dam (Black Tai) and Tai Yuan in Southeast Asia. Second, it studies a regional variation of Tai Dam and Tai Yuan languages and cultures in Southeast Asia. The study of languages consists of the Tai Dam phonology, basic kinship terms of Tai Dam, and Tai Yuan tonal geography. As for culture, Tai Dam music was selected as a case study. The research sites were in four countries, namely, Thailand, Laos, Vietnam, and Myanmar.

The research result of Tai Dam phonology and basic kinship terms in comparison with other Tai languages in Thailand, Laos, and Vietnam revealed that the Tai Dam phonology is more regionally varied than Tai Dam basic kinship terms due to language contact. The Tai Dam phonology in the original homeland of Tai Dam people, Vietnam, has changed the least followed by the Tai Dam phonology spoken by Tai Dam migrants in Laos PDR and Thailand respectively. The most evident change is tone. The changes which have occurred are mostly caused by language contact with the languages of the majority people. The results of Tai Dam basic kinship terms found that the Tai Dam language could retain original basic kinship terms. The regional variation of Tai Dam basic kinship terms has occurred only in Laos and Loei province where some basic Lao kinship terms were borrowed. The result of this Tai Yuan tone study revealed that the tones of Tai Yuan dialects spoken in Thailand, Laos and Myanmar had five patterns according to the tonal split and merger. The most pervasive tonal system pattern was A12-34 and BCD123-4. The tonal features were regionally varied. These results will go towards the creation of a tonal geographical map of Tai Yuan in Southeast Asia. As for the Tai Dam music study, the results revealed a variety of structures and patterns of ethnic musical components, which have developed simultaneously with the musical cultures of other ethnic groups in the Southeast Asian region over a long period of time. This includes both folk songs and musical instruments, such as flute and Khaen. Currently, the transmission of this cultural aspect is ongoing in the three countries with regional variation according to the unique cultural characteristics of each.

Keywords: Phonological Variation and Change, Regional Variation, Language and Cultural Contact, Tonal Geography, Basic Kinship Terms, Ethnic Music, Tai Dam, Tai Yuan Tai